

GLASILO NEZAVISNE DELAVSKE STRANKE JUGOSLAVIJE

Izhaja vsak četrtek. — Uredništvo in upravnništvo: Karl Marksa (preje Turjaški) trg št. 2, prillice. — Naročnina za mesec 6, četrletno 18 Din. — Dopisi se ne vračajo.

Štev. 24.

LJUBLJANA, četrtek, 27. septembra 1923.

Leto I.

Kralj in fašistovska vlada v Bolgariji so bili, ko so hoteli pobegniti z aeroplanom, ujeti od komunistov. Če je bil ujet z njimi „sodrug“ (seveda dr. Korunov sodrug) Kasazov še ni znano.

Delavsko - Kmečka stvar v Bolgariji zmaguje. Naj živi prva delavsko - kmečka republika na Balkanu!

Vabilo na konferenco NDSJ.

Osrednji odbor Neodvisne Delavske Stranke Jugoslavije je sklenil, da se bo vršila državna konferenca 18., 19. in 20. novembra v Beogradu.

Dnevni red:

1. Otvoritev, verifikacija in konstituiranje konference.
 2. Poročilo Osrednjega odbora o delu in o blagajni.
 3. Politični položaj v državi in najbližje naloge stranke.
 4. Narodnostno vprašanje.
 5. Agrarno vprašanje.
 6. Strokovni pokret (Enotna fronta).
 7. Fašizem.
 8. Časopisje.
 9. Izobraževalno delo.
 10. Zadrugi pokret.
 11. Delo v občinah.
 12. Fond za žrtve reakcije.
 13. Borbeni fond.
 14. Volitev državn. strankinega sveta.
- Organizacije morejo voliti delegate po členu 14. točke 1. strankinega sta-

tuta. Predlogi in pritožbe organizacij morajo biti podane po členu 15. strankinega statuta. Stroške za delegate plačajo posamezne organizacije same.

Predlogi resolucij o točkah dnevnega reda bodo objavljeni — v kolikor se to še ni zgodilo — kakor predpisuje statut.

Pozivajo se vsa pokrajinska tajništva in vse krajevne organizacije, da najpozneje do 15. oktobra pošljejo poročila: o svojem delu, o številčnem stanju organizacij in njihovih članov, o finančnem stanju ter poimenske sezname članov, v kolikor že niso poslani.

Radi tehničnih težav pri organizaciji konference, se pozivajo vse one organizacije, da najpozneje do 1. novembra javijo Osrednjemu Odboru imena izvoljenih delegatov.

Beograd, 18. septembra 1923.

Osrednji Odbor
Neodvisne Delavske Stranke
Jugoslavije.

Pred vojaško diktaturo.

Jugoslavija je kakor država rezultat imperijalistične vojne. Jugoslavijo je ustvaril blok imperijalističnih velesil Antante. Srbska buržuazija, ki ima od prvega trenutka vodilno mesto v tej državi, zasleduje v svoji politiki v glavnem dva cilja: Prvič osigurati srbski buržuaziji potom centralistične monarhije politično in gospodarsko nadvlado; drugič ustvariti vse predpogoje za ofenzivo kapitala, da bi lahko nemoteno izkoriščal čim najbolj množice delavnega ljudstva v meslih in na vaseh.

V začetku svoje vlade se je čutila srbska buržuazija še preslabo, da bi takoj izvedla cel svoj program. Zato je v začetku nastopala zelo previdno proti hrvatski in slovenski buržuaziji. Prvi dve leti je vladala v Jugoslaviji vlada združene srbske, slovenske in hrvatske buržuazije. Srbska buržuazija je ustvarila enotno fronto kapitalistične buržuazije, ker se ji je zdel najbolj nevaren silni pokret delavskih in kmečkih množic, ki je bil osredotočen v komunistični stranki.

Združene — srbska, hrvatska in slovenska — buržuazije (vlada Protić-Laginja-Korošec) so podvzele najkrušnejše mere, da bi udušile delavski pokret. Generalni štrajk na železnicah 1. 1920 je vlada s krvjo in najbrutalnejšim terorjem zadušila. Ista vlada je na popolnoma profiustaven in protizakonit način razveljavila mandate komunističnih občinskih svetnikov in županov v Zagrebu in Beogradu. (Vse za časa, ko so sodelovali v vladi zagrebški zajedničarji in slovenski klerikalci.) Ko se je srbski buržuaziji posrečilo, da se je njen režim dovolj utrdil, je odbacnila svoje

zaveznike iz hrvatskega in slovenskega buržuaznega tabora, blokaše in klerikalce, ki so ji pomagali do tedaj.

Srbska buržuazija je postala sedaj dovolj močna, da je začela boj na dve fronti: proti delavnemu ljudstvu in proti nesrbskim narodom Jugoslavije. Vidovdanska ustava ter Obznana in Zakon o zaščiti države, to so podlage odkrite diktature vlade srbske buržuazije, ki je začela z Vesnićevo vlado radikalno-demokratske koalicije. Vidovdanska centralistična ustava je pomenila uzakonjenje centralistične monarhije, ki je predpogoj za nadvlado srbske buržuazije v Jugoslaviji. Obznana in Zakon o zaščiti države sta pa pokazala, da srbska buržuazija, kadar ji gre za profit, ni voljna spoštovati niti svoje ustave, ker določbe teh dveh izjemnih zakonov pomenijo tudi po mnenju meščanskih politikov in pravnikov (Protić, prof. Dolenc) v mnogih ozirih naravnost kršenje ustavnih določil. V parlamentu ni bilo resne opozicije proti tem zakonom in vlada je lahko razveljavila meni nič, tebi nič, 50 mandatov, od 200.000 volilcev izvoljenih poslancev. Edini slučaj, ki ga dosedaj pozna politična zgodovina Evrope. S temi zakoni je bil delavski pokret postavljen izven vseh zakonov, za delavstvo so bile razveljavljene vsa po ustavi garantirana državljanska prava. Slabost opozicije, ki je iz svojih buržuazno razrednih interesov indirektno podpirala ta radikalno-demokratski kapitalistični teror nad delavnim ljudstvom s tem, da je sicer z besedami protestirala, dejansko pa ni podvzela nobenega resnega koraka proti tem izjemnim zakonom, je osoko-

lila vlado, da je začela voditi odkrit boj tudi proti opozicijskemu pokretu nesrbskih narodov, posebno proti hrvatski republikanski kmečki stranki. Po marčnih volitvah, ki so se vršile v znamenju najhujšega radikalnega terorja, je izigrala radikalna vlada klerikalce in blokaše proti demokratom, tako, da ji je šel federalistični blok na lim in je zavoljo praznih obljub radikalcev, ki so jih li dali v »Markovem protokolu«, podpiral vlado, da je ta lahko uzakonila 500% zvišanje zemljiških davkov, kar pomeni ogromno obdavčenje kmetov, posebno malih kmetov v korist velebank in velike industrije, ki plača zato male davke, na drugi strani pa povečuje še nerazmerje med obdavčenjem srbskih in prečanskih kmetov. Vlada je v tem času lahko tudi z indirektno pomočjo federalističnega bloka dovolila ogromne milijarde za oboroževanje.

Toda posledice te politike niso ostale. Danes je celokupno prebivalstvo prečanskih krajev in Makedonije ter Črne gore ter velika večina delavnega ljudstva Srbije same v odločno opozicijskem taboru proti samoupravi, razredni in šovinistični diktaturi srbske buržuazije, katere predstavnica je radikalna stranka. Silno narašča gibanje za preuredbo države na temelju federalivne delavsko kmečke republike. V zunanji politiki doživlja vlada en poraz za drugim, ker pač cel svet pozna notranjo slabost te vlade, ki se drži le z nasiljem na površju. Vlada se čuti slabo, vidi da pokajo lončene noge, na katerih počiva režim nadvlade maloštevilne srbske buržuazije nad milijoni delavnega ljudstva in nesrbskih narodov. Dosedanja sredstva (zakon o zaščiti države, fašistične privilegirane bande Srnao in Orjune) se ji zde preslaba in ona poseza po zadnjem sredstvu, po odprti vojaški diktaturi. Vse govori za to, da radikalna vlada z oficirsko kliko »bele roke« pripravlja vojaško odprto diktaturo po španskem vzorcu. »Jutranje Novosti« poročajo, da hoče vlada policijo nadomestiti z žandarmerijo, ki bo podložna ministrstvu vojne. Isti vladni organ poroča, da bodo dosedanja komandanti mest spremenjeni v vojaške guvernerje. V zadnjem času so odpravili iz vojske okoli 600 oficirjev, ponajveč Slovencev, Hrvatov, pa tudi Črnorokcev, kar jih je še tam ostalo. Vse vojaške komande so dobile nove poveljnike, ki so, posebno na odločilnih me-

stih (Zagreb) najuplívnejši voditelji radikalne »Bele roke«. Socijalistična »Volksstimme« ima poročilo iz častniških krogov iz Juge, da hoče vojaška komarila razpustiti parlament in da je že določila visoko vojaško osebnost, ki naj bi prevzela vlogo diktatorja.

Vsa ta dejstva kažejo jasno, da se nahajamo tik pred odprto vojaško diktaturo. Srbska buržuazija čuti da mora podleči volji ogromne večine prebivalstva te države in ona se oprijemlje zadnje rešilne bilke, da ji zasigura centralistično monarhijo, ki je podlaga nadvlade srbske buržuazije.

Proti tej nevarnosti morajo nastopiti vsi delavci in kmetje složno v enotno fronto s parolo: Za delavsko-kmečko republiko! Samostojno Slovenijo, Hrvatsko, Makedonijo, Vojvodino, Bosno, Črno Goro in Srbijo v okviru federacije delavsko-kmečkih republik na Balkanu.

Vsa odgovornost pa leži sedaj na federalističnem bloku. Ali bodo sedaj gg. Radić, Korošec in Spaho šli odkrito v boj ali bodo kazali še v naprej figo — v žepu. Kaj hočete storiti, gospodje? Ali hočete skupen boj z nami ali hočete delati opozicijo le na papirju? Čas je odločilen in ljudstvo hoče od vas jasnega odgovora!

Pozor!

Vsak delavec in kmet, ki se hoče boriti proti današnji socialni in politični reakciji, ki se hoče boriti proti izjemnim zakonom, ki so naperjeni proti delovnemu ljudstvu, ki se hoče boriti proti nadvladi srbske buržuazije, ki se hoče boriti za samostojno slovensko delavsko-kmečko republiko v okviru zveze kmečko-delavskih republik Balkana, ki se hoče boriti za osvobojenje delavcev in kmetov iz krempljev oderuhov in verižnikov — mora biti član Neodvisne delavske stranke Jugoslavije in mora biti naročen na »Glas Svobode«.

Dolžnost vsakega naročnika in čitatelja pa je, da zbira nove naročnike in nove člane za stranko. Upraviništvo »Glasa Svobode« in pokrajinsko tajništvo NDSJ je v Ljubljani »Delavski dom«, Karla Marksa trg. 2.

Socijalisti proti enotni fronti.

Predlog Neodvisne Delavske Stranke Jugoslavije kongresu S. P. J. za enotno fronto — so socijalisti odbili.

Izvrševalni odbor NDSJ je poslal kongresu Soc. Str. Jug. tale predlog:

Dragi sodrug!

Osrednji odbor NDSJ se obrača na kongres vaše stranke, da bi sprejeli sklep, ki ga zahtevajo imperativno najosnovnejši interesi težko zatiranega proletarijata in ostalega delavnega ljudstva Jugoslavije.

Proletariat Jugoslavije je akcijsko razcepjen, njegove strokovne organizacije so razbite in nimajo dovolj sile, da bi se uprle težkim in vedno hujšim napadom reakcijske buržuazije. Ta akcijska in organizacijska slabost proletarijata omogočuje, da buržuazija vsak dan pootstruje svoj reakcijski režim proti delavstvu in proti množicam delavnega ljudstva mest in in vasi. Najbrutalnejše izkoriščanje proletarijata, gaženje osemurnega delavnika, uničevanje

delavske zaščitne zakonodaje, vedno manjvrednejše plače vsled rastoče druginje, — to je delo buržuazije, ki ga vrši naslonjena na svoj aparat sile. Te divjaške napade kapitala čutijo na svojih plečih vsi delavci, brez ozira na politično pripadnost ali strokovno orientacijo. Nekoliko velikih stavk je vlada udušila s terorjem in z uporabo žolih stavkolomcev. Režim gospodarske reakcije in stavkolomstva slavi trumfe v Jugoslaviji. Težki položaj delavskega razreda se vedno slabša. Da bi vzpostavila »ravnoležje« v svojem zapravljenem proračunu, se pripravlja vlada še bolj pritegniti vijak posrednih davkov in naložiti ogromna nova davčna bremena na delavne množice, predvsem na proletarijat. Ta nova bremena bodo dvignila bedo delavnih množic na neverjetno višino.

To politiko more voditi buržuazija zato, ker je s strahovitim belim terorjem in z izjemnimi zakoni vrgla proletarijat v skoraj popolno brezpravje s tem, da mu je odvzela

s famoznim Zakonom o zaščiti države, z reakcionarnimi naredbami bivše avstro-ogrške monarhije in potem še reakcionarnih določil Vidovdanske ustave, pravico združevanja in zborovanja, odvzela mu je svobodno potovanje in gibanje po državi, odvzela mu je pravo politične borbe in skoro vsa njegova razredna prava, ki si jih je v dolgih bojih priboril. Sedaj skuša še režim z zakonom o tisku, ki bi bil doslojen ruskega carističnega režima, uničiti popolnoma proletarski tisk.

Istodobno oborožuje reakcionarna srbska buržuazija z dejansko pomočjo svojih oblasti grozničavo in pripravljeno fašistovske bande, da bi, izkoriščajoč bedno stanje malomeščanskih in poluproletarskih vrst, ustvarile fašistovski pokret, ki bi z orožjem v roki v meščanski vojni, katere grozovito sliko more jugoslovanski proletarijat videti v Italiji, uničil organizacije delavskega razreda in bi bil potem proletarijat brez vsake zaščite izročen najhujšemu izkoriščanju. Fašistovske bande že začenjajo napadati delavske organizacije, strokovne in strankarske, v Jugoslaviji. Dogodki v Pančevu in Splitu so dober dokaz, kaj hočejo in komu služijo te bande. Njihovi napadi, za sedaj naperjeni proti proletarski levici, so naperjeni proti celokupnemu delavskemu razredu, in njihov napad na socialistični shod v Vrhu kaže jasno, da so oni splošna nevarnost za proletarijat.

Tudi sam predlog resolucije o političnem položaju, ki je predložen vašemu kongresu, govori o tem, da se tudi v vaših vrstah vedno bolj čuti nevarnost politične in socialne reakcije, ki jo izvaja belo-teroristična buržuazija. Toda dosedanje skušnje so pokazale najboljše, da razcepljene in osamljene sile proletarijata niso v stanju, da odbijejo vse te vedno hujše napade kapitala. Zgodovinska potreba je, da proletarijat združi v boju vse svoje sile in da se v skupnih akcijah ubrani teh napadalcev in si izvaja nove razredne postojanke.

Iz vseh teh vzrokov predlaga osrednji odbor NDSJ kongresu S. P. J., da se vodi skupen boj, podrobno se lahko prepuste posebni konferenci delegatov kongresa in delegatov NDSJ, za sledeče cilje:

1. Boj za ohranjanje osemurnega delavnika in izvrševanje ter izpolnjenosti delavske zaščitne zakonodaje.
2. Boj za popolno združevalno, zborovalno in stavkovno pravo.
3. Boj proti vsem novim reakcionarnim davčnim odredbam buržuazije in za popolno obdavčenje kapitala.

4. Boj za odpravo Zakona o zaščiti države in vseh reakcionarnih odredb, ki so naperjene proti delavskemu razredu, a posebno, da se vodi boj proti temu sramotnemu predlogu za zaliranje tiska.

5. Skupen boj proti fašizmu in snovanje skupne samoobrambe vseh proletarcev, ki so strankarsko ali strokovno organizirani ter za obrambo vseh delavskih institucij in organizacij.

Neodvisna Delavska Stranka Jugoslavije upa, da bo kongres S. P. J. spoznal vso važnost tega trenutka, da bo uvidel potrebo skupnega boja za cilje, ki so v glavnem sprejeti tudi v predlogu resolucije kongresa ter da bo tako omogočil, da se združi proletarijat v skupne akcije in tako odbije napad kapitalističnega razreda.

S sodružnim pozdravom
za osrednji odbor NDSJ:

M. Tudorović,
tajnik.

A. Rebrić,
predsednik.

Kongres S. P. J. je ta predlog naše stranke za skupen boj odklonil z večino glasov. Prosimo sodruge, da v vseh obračunih in delavnicah dajo svojim socialističnim sodelavcem prečitati ta predlog. Naj socialistični delavci sami sodijo, kako se mora imenovati korak listih njihovih voditeljev, ki so ta predlog za skupno borbo — odklonili. S tem, da nočejo enotne borbene fronte proletarijata — in to v zahtevah, pri katerih ni nobene programatične razlike med nami — so stopili jasno v enotno fronto z buržuazijo.

Socialistično delavstvo, o katerem smo prepričani, da se hoče boriti z nami vred proti tej reakciji, ki jo najboljše občuti samo na sebi, naj sodi to postopanje svojih voditeljev, ki iz strankarske, sektarske zagrizenosti odklanjajo skupen boj in tako delajo uslugo — buržuaziji, ki tepe socialistične delavce ravno tako kakor nas! Delavstvo bo šlo v skupen boj preko teh izdajalskih voditeljev, ker oni nočejo skupnega boja, se bo pač ustvarila enotna fronta brez njih.

Naj živi skupen boj proletarijata!
Naj živi enotna bojna fronta!

»Socijalist« — »papirnat zakon in ena žandarska kapa«.

Taka trditev je isto tako budalasta, kot nauk, ki ga je razširila buržuazija in ki ga danes še oznanja »Slov. Narod«, ki isto tako ceplja za svetovnimi dogodki 100 let zadaj kot »Socialist«, da »verni« ruski narod pač ni za boljševiške revolucije, da je nemški delavec po svojem temperamentu proti proletarski revoluciji itd. Po tem mnenju je temperament enega naroda za kapitalizem, drugega za fašizem, tretjega za »Nachtwächterstaat«, četrtega pa za idiotstvo »Slov. Naroda« in »Socijalista«, kajne, sijajna je ta teorija!

Ali mi veno še nekaj: Ravno tako kot naši socijalisti zanikavajo fašistovsko nevarnost in potrebo skupnega proletarskega boja proti fašizmu v Jugoslaviji, ravno tako so govorili italijanski socijalisti pred zmago fašizma v Italiji. Po njegovi zmagi pa so se poklonili g. Mussoliniju in strokovni voditelj D'Aragona se je pa napotil k Mussoliniju, da mu izroči v roke strokovne delavske organizacije! V Nemčiji je stvar ista: vodstvo nemške socialistične stranke je odklonilo predlog za skupen boj proti fašizmu; istočasno je pa »gospod sodrug« Lievering razpusil na Pruskem prol. obrambne čete, medtem ko ni izdal slične prepovedi proti fašizmu. Seveda je ostala ta njegova prepoved le na papirju, kajti proletarijat je proti volji Sieveringa in soc. vodstva še nadalje utrjeval svoje obrambne organizacije.

Nadalje preide »socijalist« v največjo nesramnost, predstavljajoč organiziran boj proletarijata proti fašizmu kot — puč. Po mnenju »Socijalista« je torej mobiliziranje proletarijata proti fašizmu — puč, izdajalstvo nad proletarijatom pa — revolucija. Čudno in nerazumljivo, kajne? Ali kdor ne verjame, naj prebere 6. štev. »Socialista«!

Ljudem okrog »Socialista« rečemo za danes le eno: S tem ne boste zadržali proletarskega boja proti fašizmu, ampak proletarijat bo šel preko vaših glav, ker zapustil vas bo še oni mali del proletarijata, ki vas še ni doslej dodobra spoznal. In da bo to storil, je

dokazal že povodom prvega orjunskega napada na Delavski dom.

In ne govorite zopet, da vas pozivljamo na skupno akcijo in vas obnem napadamo, kajti skupna akcija ni v ta namen tu, da bi se prikrivalo izdajalsko držanje voditeljev, ampak zato, da se proletarijat ubrani pred kapitalistično ofenzivo. In ne zavračajte krivdo na nas, ko bodo zaorali z vami vaši lastni člani — delavci, o katerih smo prepričani, da njihovo stališče napram »Orjuni« ni tako, kot ga vi prikazujete v »Socialistu«.

Sedaj pa pridemo do klerikalcev, ki so nekaj časa grmeli v »Slovencu« proti »Orjuni«, pa so hitro po svoji stari navadi slisnili rep med noge, ko bi morali dokazati iskrenost svojega grmenja. Ti klerikalci pišejo danes ob napadu Orjuncev na Delavski dom, ob času, ko Orjuna jasno dokazuje, da je ona predvsem bojovna organizacija jugoslov. buržuazije proti delovnemu ljudstvu, v »Slovencu« sledeče: »Orjuna« je, ako je njenemu uvodničarju verjeti, krenila zadnji čas v nekem oziru na boljše pota. — »Če je to odkritosrčno (kar pravi Orjuni, op. ur.), potem moramo konstatirati, da se »Orjuna« res izpreobrača k našim nazorom.«

Evo vam naše klerikalce!

Medtem ko »Socialist« piše, da je nepotreben boj proti Orjuni, pa klerikalci pripravljajo že enotno fronto z Orjuno! Pa imamo zopet — kljub drugačnemu temperamentu našega naroda isto stvar kot v Italiji, kjer so se socijalisti odrekli profašistovskemu boju, klerikalci pa so se s fašisti čisto lepo pogodili in je »svobodnomiselni« Mussolini za nagrado zopet uvedel obvezni verski pouk v šolah.

Ali nekaj bo pri nas drugače kot v Italiji, pa ne radi drugačnega temperamenta, našega naroda. Proletarijat ostalih dežela je črpal iz dogodkov v Italiji izkušnjo in nauk o boju proti fašizmu in bo proti volji socijalistov in klerikalcev preprečil orjunado v Jugoslaviji.

Živel enoten boj proletarijata proti »Orjuni«!

Orjuna — socijalisti — klerikalci.

Šesta številka »Socijalista« odgovarja v članku »Proti fašizmu« na naš letak, ki smo ga izdali povodom orjunskega napada na Delavski dom. Ker razlaga omenjeni članek stališče naših socijalistov (razen Bernota) napram fašizmu, se moramo z njim temeljito pečati.

»Socijalist« trdi, da niti misliti ni na to, da bi se fašizem v Jugoslaviji razvil podobno kot n. pr. italijanski, ki je zmagal le radi lokavosti, ki »odgovarja tradicijam italijanske narodne politike«. Dalje pravi: Mi ne verjamemo, da bi mislila uporabljati notranja politika naše države take sredstva. Pri nas to ne odgovarja ne naši tradiciji, ne našemu temperamentu. In iz tega izvaja »Socijalist« zaključek, da bodo za boj proti

jugofašizmu zadoslovale majhne skupine, in da je nepotreben organiziran boj proletarijata, kakor si ga mi predstavljamo. Ta zaključek »Socijalista« sledi logično iz — njegovih popolnoma napačnih i pogrešenih izvajanj o fašizmu.

Po mnenju naših vrlih socijalistov — ki bodo še nadalje trdili, da so marksisti, kljub temu, da nimajo niti pojma o ABC marksizma — zavisijo torej fašizem in politika buržuazije od »tradicij in temperamenta naroda«. Fašizem je po njihovem mnenju mogoč le v Italiji in to radi lokavosti italijanskih diplomatov in vročevrnosti italijanskega naroda. Mi pa smo po mnenju naših socijalistov mirni, preudarni ljudje, pri katerih opravi vse — kot se izraža

Krvava meščanska vojna v Bulgariji.

Vesti, ki prihajajo o meščanski vojni v Bulgariji, so precej nezanesljive. Bolgarsko časopisje stoji v Sofiji pod strogo cenzuro fašistovske vlade in ona razglša seveda dan na dan same nove »zmage« vladne vojske, čeprav je prve dni sploh zanikala, da obstoji kakor resnejše gibanje.

Vzrok tem nemirom, ki se razvijajo v meščansko vojno, so bile zadnje odredbe fašistovske vlade proti delavcem in kmetom, ki so se strnili v enotno

fronto in šli v boj pod vodstvom bolgarske komunistične stranke s parolami: za kmečko-delavsko vlado, za zvezo delavsko-kmečkih republik na Balkanu.

Fašistovska vlada Cankova, ki jo tvorijo vse buržuazne stranke in pa bolgarski socijalpatritiji, je takoj po prevzemu oblasti začela vzpostavljati enotno fronto buržuazije (v katero so seveda bili sprejeti tudi izdajalci proletarijata in socijalizma — bolgarski

Zbirajte za tiskovni sklad „Glasa svobode“!

LISTEK.

Av gust Cesarec:

Pomen NEP-a v sovjetski Rusiji.

(Nadaljevanje.)

Ali vendar, protivniki revolucije, pa naj jih vodi površnost ali želja, sodijo o »nepu« tako, kot da on pomeni polagano kapitulacijo revolucije in vrnitev od neuspelega komunizma v stari s tradicijo prepojeni kapitalizem. Posebno stališče imajo tisti ruski državljani, ki oznanjujo delovanje s sovjeti, si tolmačijo »nep« kot revolucijo. Ne sicer nazaj v carizem, a tudi ne naprej v komunizem, nego v nekaj srednje, nekako v neko demokratsko republiko na kapitalistični osnovi — a te osnove so položili, nikdo drugi, nego ravno boljševiki s tem, da so upeljali »nep«.

Kot ljudje, živeči od tujih žuljev, računajo oni in se nadejajo, da izvelčejo korist iz težkoč, ki so še ravno na ekonomski fronti v Sovjetski Rusiji vedno velike. Uspehi so doseženi ogromni, vse tovarne delajo, ustanavljajo se nove; privrati v zgodovini je odprt v tej zimi s pomočjo ledolomca promet skozi celo zimo v zamrznijeni kronštadski luki, diagram, pravijo v Sov. Rusiji kaže stalni počasni vzdig v produkciji. Kriza še sicer vedno vlada. Pojavi krize so: rubelj še ni stabiliziran. Mnoge državne tovarne delajo z deficitom. Kmečki produkti so večkrat za šestokrat

cenejši, nego tovarniški. Trgovina z vasio je bolj v rokah privatnih podjetij, nego državnih.

To so v glavnem pa tudi vse. Resne pojave, ne da se fajtiti, in boljševiki jim gledajo resno v oči.

Eno iz glavnih težišč njihovega odpora, da preprečijo negativno delovanje »nepe« je, kakor mi je rekel nekdo v Moskvi, »povsod in nikjer«; in to je vzgoja mas za lastno vodstvo produkcije in trgovine. »Komunisti, učite se trgovati«! Ta Leninova parola je odjeknila v masah in v vseh šolah, katerih je po kvantiteti legijon, a po raznovrstnosti cel spekter.

Energija in organizacija dela in propagande, ki je danes vidna v produkciji na vsakem koraku, govore o vsem drugem, nego li o kakšni kapitulaciji. Mesto da je »nep« oslabil revolucijo, jo je do danes samo okreplil, kar je vsekakor viden neprijeten pojav za one, ki v »nepu« vidijo vse karakteristike neproletarske revolucije.

V časih imajo ti prav. Boljševiki v resnici sprovajajo buržuazno revolucijo. Agrarna Rusija še ni dovolj industrijalizirana; kdo naj to sprevede? V Evropi in Ameriki jo je sprovedla za milijonske žrtve v miru in vojni »z eksploatacijo znoja in krvi« buržuazija. Stari slovanofili, pa tudi Dostojevski, so mislili izbaviti od teh žrtv Rusijo s tem, da se ne industrijalizira. Kapitalizem je bil za nje samo evropski pojav in sveta Rusija ga ni potrebovala. Utopizem teh svojih prednikov že prej, a danes posebno, je popolnoma pozabila ruska, posebno omigrantska buržuazija. Ona bi rada industrijalizirala Rusijo in vlekla profite sama. Boljševiki so pa šli po novem, istotako razumnim, kakor tudi smelim potom, da industrijalizirajo

državo, svojstveno drugače eri kapitalizma, z žrtvami, a nesporno z manjšimi (kaj so žrtve revolucije napram žrtvam prošle vojne?) prevede proletarijat. (Pred istim problemom stojimo tudi mi v Jugoslaviji, česar pa nikakor nočejo razumeti naši radičevci in sedanji in bivši socijalpatritiji!). A kako nas prevede to drugače, nego da drži v rokah politično oblast? Sprovedba in dovršitev buržuazne revolucije je torej mogoča samo z začetkom in z nadaljevanjem proletarske revolucije. Revolucija v Rusiji je torej buržuazna pod vodstvom proletarijata, pod organizirno njegovo diktaturo. Tako je ona tudi ob enem socialistična revolucija; a »nep« nova proletarska oblika državnega kapitalizma, ki nikakor ne pomeni nekako kapitulacijo ali revolucijo v kapitalizem starorežimski, nego prehodno metodo v komunizem. Boljševiki imenujejo to kot svoja revolucionarna strategija. Tako gladan »nep« pomeni ono veliko pregrupacijo in zbiranje energije za novo ofenzivo, pri čem tolerirana nova buržuazija in inozemski koncesionariji igrajo vlogo pomočnikov. Nad njimi je diktatura, ki sedaj z večjim, sedaj z manjšim uspehom omejuje njih ekonomsko kontrarevolucionarnost in ko pride ugoden čas, kakor je rekel Trocki na kongresu Kom. Interne, revolucija jih lahko razlasti čez noč.

To je vsekakor cilj, vendar po današnjem položaju v Rusiji in v ostalih državah, še daleč. Poslednji kongres Kom. Interne je vrgel v bodočnost sicer tudi to perspektivo, da bo »nep« neizbežna faza proletarske revolucije tudi v industrijskih državah.

Kar se tiče »nepe« v Sovjetski Rusiji, ni med boljševiki radi njega nesoglasij. Malo varianto pomeni Krasin na desno, večjo

Ozinski na levo. Vsak kompromis je sicer revolucionarju neprijetnost in gosto se sliši trpkega »o maskah nepa«, ali uprav te negativne strani spreminjajo se v pozitivne, ker vzdržujejo bdečo razredno zavest mas in njih borbenost proti kapitalizmu in za komunizem. Donepovska epoha »vojne komunizma« jim je pokazala v praksi daljne cilje revolucije, bila jim je dobra šola. V tem je njena največja zgodovinska važnost. Napolnjena z dramatično močjo, je do temelja pomedla z ostanki carskokapitalistične dobe; po tej dobi se nepanski kapitalizem nahaja v preveč nežni atmosferi, ki mu lahko škoduje. Stari buržuaziji je škodila prezahtulna atmosfera, novi bi lahko presveža. Kolikorkoli je danes v Sov. Rusiji govor o nevarnosti okuženja mas z individualistično ideologijo nepa, je nep vendarle za mase tudi velika šola. Stalno vidijo novega protivnika po tolikih lastnih žrtvah. Te mase se s kladivom in knjigo v roki pripravljajo da premagajo tudi tega. Usodepolni čas, ki je na oder zgodovine pripeljal proletarski razred, kot novi družabni konstruktivni element, je jamstvo, da je končni uspeh njihov.

Usoda ruske revolucije ne leži samo v rokah ruskih komunistov, ki so čvrste in bodo še dolgo pomagale narodom celega sveta. Ona leži tudi v rokah proletarijata ostalih držav, katere — namreč roke — trebajo, da se ukrepe. Posebno to jim treba, da sprevidijo pri nas tisti delavci in kmetje, ki ploskajo komunistični Rusiji kot zaščitnici vseh podjamljenih narodov, a z glavo še stoje na strani listih, ki se Sovjetske Rusije spominjo samo takrat, ko treba malo pogroziti vladi v Beogradu.

(Konec.)

socijalpatrijoti pod vodstvom dičnega fašistovskega ministra Kasazova, ki je obenem član izvrševalnega odbora II. internacionalne! Cankov je mislil, da bo ta enotna fronta meščanskih strank dovolj močna, da pri novih volitvah dobi večino, ker je upal, da bodo delavci in kmetje, čeprav tvorijo 90% prebivalstva, šli vsak za sebe v volilni boj ter da bo on uspel, da s terorjem vladnega aparata, vojaštva in bolgarskih fašistov (makedonstvujočih) pribori tak volilen rezultat, ki bi dal močno večino meščanskemu bloku. V to svrhu je tudi že pozaprl večino kmečkih in delavskih voditeljev ter je predvsem upal, da bodo kmečke mase, ki niso tako dobro organizirane, kakor industrijsko delavstvo, oropane svojih vodij, zgubile pravo orijentacijo in šle na lim buržuaziji. Ko pa se je začel volilni boj, je gospod Cankov videl, da je komunistična stranka naredila velik križ čez njegov račun, videl je, da je res prešla večina kmečkih oderuhov in veleposestnikov na stran buržuazije, da pa so široke množice malih in srednjih kmetov stvorile pod vodstvom komunistične stranke silno enotno delavsko-kmečko fronto. Buržuaziji je postalo jasno, da je pod tem pogojem tudi kljub najhujšemu terorju delavsko-kmečka zmaga pri volitvah zagotovljena. Zato je Cankova buržuazna vlada posegla po skrajnemu sredstvu terorja. Zaprla je vse komunistične voditelje, ki jih je mogla dobiti, zasedla delavske domove, ustavila vse komunistične časopise. Da bi utemljila ta svoj korak, je seveda (podobno kakor svoje dni SHS buržuazna vlada, ki je »Obznano« motivirala s tem, da komunisti pripravljajo za 30. december 1920 revolucijo) razglasila, da so komunisti za 17. septembra hoteli uprizoriti z moskovskimi rublji revolucijo. Ampak bolgarska komunistična stranka leta 1923 je bila v vse drugem stanju, kakor jugoslovanska komunistična stranka leta 1920. Ona je že uspela velike množice, ki so po vojni prišle v stranko zaorganizirati v trdno celoto in zato se je organizirani proletarijat uprl krvavemu belemu terorju in prišlo je do težkih nemirov in bojov po bolgarskih mestih. Boji, ki so bili v začetku bolj lokalni, so se razširili po celi državi in kmalu so zavzeli združeni delavci in kmetje skoro celo severno Bolgarijo in velik del južne. Veliki deli armade so odpo-

vedali buržuaznim oficirjem pokorščino in so prešli na stran svojih razrednih sodrugov delavcev in kmetov. Železničarji in poštarji so napovedali generalno stavko, da bi onemogočili prevoz vladnih čet. Vlada je proglasila obredno stanje po celi državi in zbira svoje zadnje zveste čete: Makedonstvujoče in Wranglovce, kateri tvorijo posebno rusko armado pod poveljstvom generala Turku. Vojni minister je prevzel tudi notranje ministrstvo. Kralj je hotel podati ostavko, ker se ne čuti več varnega, ampak jo je moral preklicati, ker bi njegov odstop pač vplival porazno na vladne čete.

Po zadnjih, seveda precej netočnih poročilih, ki jih prinaša naše oficijozno časopisje, se bijejo boji že v neposredni bližini Sofije in tudi v mestu samem se že stavijo barikade.

Prihodnji dnevi bodo prinesli odločitev, ali bo Bolgarija ostala monarhija, ki se bo opirala na bajonete Makedonstvujočih in Wranglovih band, ali pa bo zmagala delavsko-kmečka republika. Bolgarija pod komando Makedonstvujočih pomenja za Balkan — vojno v najbližjem času. Delavsko-kmečka republika v Bolgariji pa pomenja prvi korak k resničnemu pomirjenju Balkana in pomenja kristalizacijo fočko, okoli katere se bo v doglednem času stvorila zveza kmečko-delavskih republik Balkana.

Boji, ki se bijejo sedaj v Bolgariji, bodo odločilni za razvoj Balkana in bodo odločilni tudi za usodo Jugoslavije, predvsem za usodo delavcev in kmetov ter za razvoj notranjih prilik v Jugoslaviji.

Na vsak način pa kažejo ti boji, da so bolgarski delavci in kmetje videli, da je za ene in druge edina rešitev in ta je: delavsko-kmečka enotna fronta, delavsko-kmečka republika.

In v tej enotni fronti bodo bolgarski delavci dosegli gotovo zmago, če že ne takoj, pa gotovo v najbližji bodočnosti.

In tudi jugoslovanski delavci in kmetje vseh narodov imajo to edino pot, ki vodi k boljši bodočnosti delovnega ljudstva na Balkanu: Balkan mora postati zveza delavsko-kmečkih republik, v okvirju katere bo tvoril vsak narod svojo samostojno državo!

To je program, ki ga zastopa v Jugoslaviji Neodvisna Delavska Stranka Jugoslavije.

govito srbijansko buržuazijo in z njeno militaristično monarhijo. V strahu pred nezadovoljnim množicam delovnega ljudstva mest in vasi, se se postavile hrvaška in slovenska buržuazija pod zaščito srbske militaristične monarhije ter se skupno s srbsko buržuazijo izvajali dve leti diktaturo nad celokupnim delavnim ljudstvom Jugoslavije. Tako je vsled razrednih interesov celokupne buržuazije in vsled usiljevanja monarhistične oblike bil proces narodnega ujedinevanja ustavljen že takoj v začetku. Na njegovo mesto je stopil proces razvoja vse ostrejših narodnostnih nasprotij.

Glavni vzrok poostrevanja narodnostnih nasprotij leži v srbski buržuaziji. Potem, ko je srbski narod še v borbah proti turškemu fevdalizmu za usvarjenje svoje lastne države dovršil svojo narodno revolucijo, je srbska buržuazija že pred svetovno vojno vodila osvajačno kolonialno politiko proti Makedoniji in Albaniji. V svetovni vojni je imela srbska buržuazija velike izgube ter skuša v državi Srbov, Hrvatov in Slovencev, deloma se gospodarsko ojačati, deloma živeti parazitsko z izkoriščanjem in izrabljanjem ljudstva v novo pridobljenih pokrajinah, v prvi vrsti pa na račun hrvaške in slovenske buržuazije, ki ste znatno obogateli v svetovni vojni.

Da bi to dosegla, drži srbska buržuazija v svojih rokah celi državni in vojaški aparat ter s pomočjo brezobzirnega reakcionarnega režima, uzakonjenega po centralistični Vidovdanski ustavi, sprovaja svojo nacionalno hegemonijo proti slovenskemu in hrvaškemu narodu ter proti njihovima buržuazijama, ki ste gospodarsko bolj razviti, nego srbska. Razen tega je uničila srbska buržuazija avtonomijo Črne gore ter z najsurovejšim narodnostnim zatiranjem, z nasilnim trebljenjem in asimulacijo posrbuje Makedonijo in zatira narodne manjšine v drugih pokrajinah, posebno v Vojvodini.

Neposredna posledica uvajanja srbske nadvlade je, da se v obrambo grupirajo v narodnostne fronte tako hrvaški in slovenski narod ter narodne manjšine, kakor tudi da so nastali silni pokreti za avtonomijo Makedonije, Črne gore in Bosne.

Ker jim je bilo leta 1918. onemogočeno dovršiti svojo narodno-demokratsko revolucijo, so bile kmečke množice glavni faktor pri tej obrambni narodnostni grupaciji, posebno v Hrvatski. Hrvatska in slovenska buržuazija pa, ki ste v začetku iz svojih razrednih

interesov stopile proti tem kmečkim množicam v zvezo s srbsko buržuazijo, so bile pozneje v borbi proti hegemoniji srbske buržuazije prisiljene poiskati zaslombe v teh kmečkih masah. Industrijsko bolj razviti nego srbska, ste ti buržuaziji preveč navezani na celokupno, narodnostno zelo pomešano gospodarsko področje države, da bi bili separatistični. Ampak nadvlada srbske buržuazije jima onemogočuje dovršiti z nacionalističnimi parolami narodnostno grupacijo hrvaškega in slovenskega naroda. Tako se danes nahajajo celi narodnostno zatirani narodi hrvaški in slovenski, kakor tudi narodi Makedonije v pokretu, da dokončajo svojo nacionalno, meščansko revolucijo.

Vsled vseh teh vzrokov so danes, po pellenem skupnem življenju v skupni državi, narodnostna nasprotja Srbov proti Hrvatom in Slovincem na eni, proti Makedoncem in Črnogorcem pa na drugi strani, veliko hujša, nego so bila kdaj prej. Potem, ko je bil zaustavljen proces narodnega ujedinevanja, je napredoval proces vse hujšega narodnostnega razjedanja toliko, da se danes država Srbov, Hrvatov in Slovencev ne more več smatrati za nacionalno državo, v kateri živi nekaj narodnih manjšin, temveč za narodnostno (iz večjih narodov obstoječo) državo, v kateri vladajoči razred enega naroda (srbska buržuazija) zasužnjuje ostale narode.

III.

Kakor revolucionarna proletarska stranka, se ravna Neodvisna Delavska Stranka Jugoslavije pri svojem delovanju po interesih zgodovinskega napredka in boja za svobodo delovnega ljudstva. V sedanjem zgodovinskem položaju je interes zgodovinskega napredka:

1. da se odstrani hegemonijo srbske buržuazije in njene militaristične klike, ki je danes eden glavnih stebrov kontrarevolucije na Balkanu;

2. da se z dovršitvijo meščanske, demokratske revolucije še zatiranih narodov v državi SHS delovno ljudstvo mest in vasi osvobodi od vplivov buržuazije ter da se tako usvarijo predpogoji za ustanovitev delavsko-kmečkih vlad;

3. da se z zbliževanjem delovnega ljudstva raznih narodov v skupni borbi proti kapitalizmu, ustvarijo predpogoji za ustanovitev zveze (federacije) delavsko-kmečkih republik na Balkanu in v Podonavju.

(Konec prih.)

Predlog resolucije o narodnostnem vprašanju.

Referent sodrug Gjuro Cvijić.

I.

S svetovno vojno je odstranjeno staro narodnostno suženjstvo v imperijalističnem sestavu srednje Evrope, na njegovo mesto je pa stopilo novo narodnostno zasužnjevanje v sestavu povojnih mirovnih ugovorov. V mirovnih pogodbah so povlekli imperijalistične velesile meje tako, kakor so to zahtevali njihovi lastni interesi, ne pa tako, kakor so hoteli in zahtevali to prizadele narodi. Imperijalistična politika velesil, ki pripravljala nove vojne, je nagnala male narode v politično in finančno odvisnost od te ali one velesile. Malomeščanske nacionalistične in pacifistične iluzije so doživele polom, ker se je jasno pokazalo, da je rešitev narodnostnih nasprotij v času propadanja kapitalizma in meščanske demokracije nemogoča.

Dočim vladajo vsled tega v kapitalistični družbi narodnostna nasprotstva, sovraštva, zatiranja, šovinizem in vojne ter se vozle narodnostnih nasprotij vedno bolj meša — so v taboru socijalističnih delavsko-kmečkih republik narodnostna sovraštva prenehala, mesto njih vlada tam medsebojno zaupanje in bratsko sodelovanje v svobodni zvezi enakopravnih delavsko-kmečkih republik. Dokler obstoja imperijalizem velesil, je ena edina velesila, ki more zaščititi male narode pred zatiranjem, in to je Zveza Socijalističnih Sovjetskih Republik, ki v svoji notranji uredbi predstavlja vzor države, v kateri vsi različni narodi uživajo popolno narodnostno svobodo v eni gospodarski celoti in ki se v celi svoji zunanji politiki kaže kot branilko in zaščitnico prave samoodločbe narodov.

Iz tega sledi, da obstoja le en način za dosego narodnostne svobode in neodvisnosti malih narodov. Osvobočenje od vpliva imperijalističnih velesil ter vzpostavitev prijateljskih odnosov z Zvezo Socijalističnih Sovjetskih Republik ter popoln prelom s politiko narodnostne nadvlade in zatiranja v notranjščini.

II.

Ustvarjenje države Srbov, Hrvatov in Slovencev je tudi eden izmed rezultatov svetovne vojne. Prvokratno ujedinenje teh treh jugoslovanskih narodov v eno državo, dočim so popreje bili razkosani pod jarmom avstro-ogrskega imperijalizma, je pomenilo ustvarjenje objektivnih predpogojev za stvorjenje enega naroda iz treh sorodnih narodov.

Ampak namesto, da bi se z ustvarjenjem skupne države narodnostna nasprotstva vedno bolj manjšala, se ona ravno nasprotno vedno bolj poojstrjuje. Vzrok temu procesu je zgodovinsko-konkretni položaj, v katerem se je izvršilo ujedinenje Srbov, Hrvatov in Slovencev, oziroma način, na katerem je to izvršeno ter razredni interesi in gospodarska nasprotstva treh narodnostnih buržuazij, ki so izvršile ujedinenje.

Ujedinenje Srbov, Hrvatov in Slovencev se ni izvršilo v procesu razvoja narodne zavesti o potrebi tega ujedinenja, s katerim se dovrši narodnostna revolucija in samoodločba od zdolaj. Nasprotno, to ujedinenje se je izvršilo brez dovoljne priprave in ne da bi se vprašalo ljudske množice, s sporazumom dveh narodnostnih buržuazij iz pokrajin bivše Avstro-Ogrske z zma-

Sodrug, zbirajte povsod za žrtve belega terorja v revirjih Trboveljske družbe.

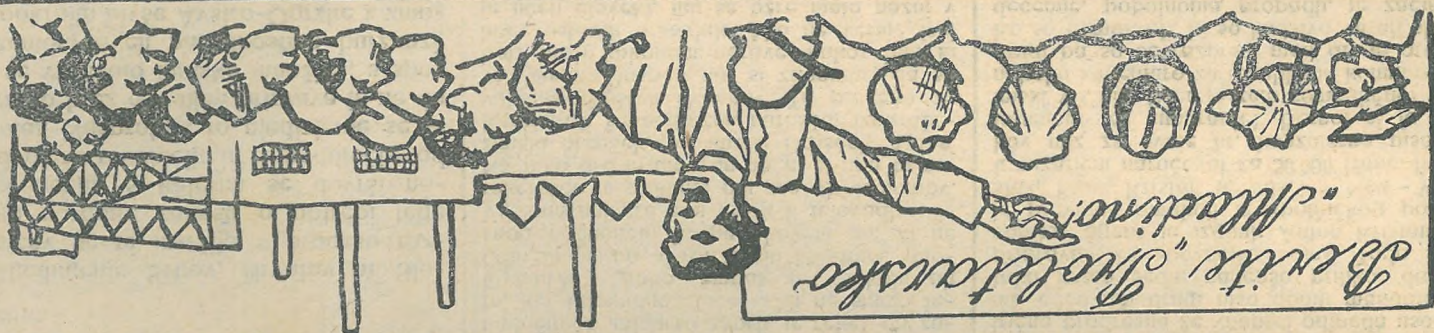
Dopisi.

Zalog. Hodite k Sokolom ali k Orlom, tako je rekel tukajšnji nadučitelj in predsednik »Neodvisne(?) čitalnice« vsem učencem. In zakaj? Gotovo mu ne da dihati, ker se zavedni zaloški proletarijat ne zanima za njegovo postarano »Neodvisno čitalnico« in si je ustanovil »Proletarsko izobraževalno društvo Vesna«, katere nudi proletarijatu, tako mlademu kakor staremu, res pravo izobrazbo in ne štafažo nekaterim ljudem, kakor »Neodvisna čitalnica«. Takoj ko smo poslali pravila na vlado, smo začela z našim delom t. j. s telovadbo naraščaja, deklac in dečkov, potem članov in članic. In na radost moramo reči, da se stvar prav lepo razvija. Kakor bi udarila strela, se je radi tega razkačil g. nadučitelj in je začel razdirati z vsemi močmi. Vse učence in učenke je vprašal, kdo da hodi telovaditi k »Vesni«. Od učencev je vsak moško rekel: »Jaz«. Takoj je vse, ki hodijo k telovadbi, zaprl eno uro s pripombo: Zato, ker hodite telovaditi tja, kamor je prepovedano in pohujljivo. Na intervencijo očeta enega zaprtih otrok, ki je vprašal g. nadučitelja zakaj so zaprti, je rekel, da zato, ker telovadijo. Oče: »Ali ne smejo telovaditi?« »Lahko, ampak pri Sokolu ali Orlu in ne pri »Proletarski Mladini«. Gospod nadučitelj, to pa ukažem jaz in ne Vi, kam naj gre moj otrok k telovadbi«, je rekel oče in poklical naj gre otrok domov. Na tako grd in umazan način si upa ta režimski hlapček, po imenu Drašček Anton, terorizirati še nedolžen naraščaj izobraževalnega društva »Vesna«. To presega že vse meje. Gospod naj si zapomne, da se bori proti zakonom narave, kakor bik, ki hoče ustaviti brzovlek. Ako ne veruje (saj je učen človek), naj se ozre malo nazaj v

zgodovino in videl bo. G. Drašček verujete nam, da naša sila je trajna in ga ni, ki bi jo nam zbil iz rok, zato smo si tudi mi zaloški sodrugi postavili temelj, na katerem bomo vzgajali proletarski duh, duh prava in svobode, hočemo s tem odpirati oči mladim in starim »izobraženim in pametnim«, hočemo z našimi predavanji, katere bomo v dolgih zimskih večerih uvedli, razložiti vse zlo, ki nas tako neusmiljeno tepe, in tukaj pride na vrsto tudi Vaš Sokol, kako si proletarec, ako gre k njemu, maši usta z pestjo in pritiska jermen. Vidite to smo si postavili v program g. demokrat. Vas pa sodrugi iz vse občine D. M. Polje pozivljamo, da jačite z še večjo požrtovalnostjo Vašo »Vesno« in bojkotiramo gosp. dem. Draško s tem, da pristopimo vsi, kar nas je izkoriščanih, v eno fronto t. j. v našo »Vesno«. — Toraj naj živi »Vesna«!

Proletarci Zaloga.

PREVALJE. Radikalija na Koroškem. Ko so pred par meseci zborovali v Hamburгу delegati II. internacionalne (sluge policaj-socijalistov) so raz palače, kjer so se vršile seje, vihrale vsemogoče nacionalne zastave; prevladovala pa je nemško nacionalna. Ko so 18. marca 1923 slovenski volilci pristopili k volilnim žaram je bilo v mežiški dolini (metropola Dravograd-Prevalje) vse polno samih »socialistov«. Narodni socialisti so se naravnost blazno ogrevali za svojega »oberrevidenta« Deržiča in koroškega begunca Brandnerja, nekateri »socialisti« so kričali, da mora dobiti mandat na vsak način samo njih ljubljene Bertrout, kopica jih je trdila, da je edini spas v Golouhu itd. Vsem tem modrijam je, pa božja previdnost in radikalna geometrična progresija že vnaprej odločila usodo: niti eden niti drugi niso dobili mandata in tako imajo sedaj najlepšo priliko, da se pripravijo za »poznejše boje«. Toda silni spiritus agens je izginil; Anton Kristan se je previdno umaknil iz »političnega poprišta«, Etbin Kristan je odšel v New-York k mizarjem naročevati za 50.000 franc. fran-kov miz za svoje kr. konzularno pisarno (agencijo za emigrante), Bernot si je zamislil v Celju (kjer je zelo romantično) tudi nekako »agenturo za izgubljene komuniste«, drugi pa so se razpršili med druge grupe. Ko so demokrati, ki so ljudstvo varali skozi decenije, popolnoma propadli, je začutila

Edin odgovor uradnikov in železn...

bo hotel.

Uradniki in železniki bodo s to...

iz uradov in železnice.

men očistiti vse neradikalne elemente...

zljubi. Pragmatika ima v glavnem na...

željo na cesto, kadar se gospodom to...

publikance, federaliste itd. lahko vr...

žavne uredbe. Torej vse socialiste, re...

principijeln naspornik današnje dr...

lahko odpuste vsakega takoj, če je...

dana pasivna rezistenca. Razen tega...

ko je pod kaznijo odpuštili prepove...

Prepovedano jim je stavliti, ravno ta...

željezniki tako vzorno pragmatiko, ki...

beseidi. Zato so pa dobili uradniki in...

lahko par mesecov živeli še od lepih...

željezniki pa dobe obljube in bodo...

dobe s 1. oktobrom oficij. Uradniki in...

Površanje plac

smrt.

ih ni. Posledica je bolezn je skorajšnja...

strah in beganje pred preganjalci, ki...

— Verfolgungswahnsinn, to je stalen...

njihovih žurnalistov nevarna bolezen...

Torej se je morala lotiti Orjuncv in...

pricani, da je kaj takega izključeno.

kinaze» ničesar ne vemo in smo pre...

o vseh teh početih »komunistične fa...

napada in strelja poedine Orjuncv. Mi...

kinaze» v temi in na samotnih mestih...

»Orjunc» sporoča, da komunistična fa...

»Verfolgungswahnsinn«. — 43. stv.

»Orjuna» boleha vedno resneje na...

in da je taka domišljavost zelo škod...

Vsakovrstne tople in mizle pijače.

sprejemajo.

kuhinja. Abonent na hrano se

Tople in mizle jedila. Delavska

gostilna

Karla Marxa (preje Turjaški) trg 2

v Delavskem domu

se je otvorila

S 1. septembrom t. l.

Košir Civil.

dežel

skih republik balkansko-podonavskih

ka Slovenija v okviru delavske republi-

samosvojna delavske-kmečke republi-

pitilističnega jarmat Naj živi bodoča

začrtani poti, do osvobodjenja izpod ka-

drugi. Vam končno klidem, naprej po

upam, da se kmalu zopet vidimo. So-

Na tem mestu se poslavjam od Vas ter

kar bodo govorili trili govtovi elementih,

pa mogoče iz kakih drugih razlogov,

pristilen, da sem zapustil Jesenice, ne

Torej v sled družinskih razmer sem bil

občeka, obnavljal v druge potrebešine?

teden. Kje je potem stanovanje? Kje

treba samo za hrano plačati 560 K na

s 600 K tedensko ne da živeti, ako je

Samo po sebi je umerno, da se danes

ženi, sem bil pristilen si pomagati sam.

proji moji od mize in postelje ločeni

podvezeti nobenih zakonitih korakov

moje strani na sodišča, ista niso hotela

ker na vsa molodovanja in prošnje z

moral zapustiti nedolžne otročice. Ali

Težko mi je na drugi strani, da sem

Težko mi je bilo napraviti ta korak,

v družinskem življenju bolj poznajo.

lahko vedo to hili, kateri moje razmere

bil napravliti to že zdavnaj. Najbolje pa

prenašati moje družinske razmere, bi

dajle jem ljudem. Kajli kdor bi moral

potem šel itd. Toda, sodrugi, ne nase-

meni, da sem »razbil« organizacijo in

imeli govtovi elementi veliko govornih

svoje žene zapustiti. Seveda bodo

kateri sem moral vsled zblaznelosti

biti mogoče poslovliti se od sodrugo,

nenadoma zapustiti Jesenice, ne da bi mi

Jesenice. Slovo. Ker sem moral

biti mogoče poslovliti se od sodrugo,

nenadoma zapustiti Jesenice, ne da bi mi

biti mogoče poslovliti se od sodrugo,

nenadoma zapustiti Jesenice, ne da bi mi

biti mogoče poslovliti se od sodrugo,

nenadoma zapustiti Jesenice, ne da bi mi

biti mogoče poslovliti se od sodrugo,

arelija Trboveljsko družbo, ki je ukrala

delavcem 1,200.000 Din itd. Orožništvo piše

in ovaadi, da jim je izjavil neki zaupnik, da

Na zahtevno obdolženca je sodišče v Ljubli

zahtevalo od orožništva ime dohitega za-

upnika, in da je sicer ovaada navadno sje-

stujah, ki jih pa on sploh ni mislil nade-

hevali vsled prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

ovaada pa je tudi izjavila, ker vsi oni, ki

jevali vseh prevlečkige terorja. Druga

8.844.75 Din.

Lasnik in izdajatelj Konzorci.

Odgovorni urednik Anton Šušteršič.

Tisk hiškarne »Merkur« v Ljubljani.

8.844.75 Din.

Skupaj 61.75 Din. V prejšnji številki iz-

Fani 20.50 Din. Vsi iz Skofje Lok.

1 Din, Bernik Martin 1 Din, Grajzer

Troha Vincenc 2 Din, Brtoncelj Anton

nik Jakob 1.50 Din, Mavri Janez 2 Din, Praš-

Karol 2 Din, Čiferin Blaž 2 Din, Buncček

5 Din, Porenča Janez 5 Din, Kajzer Peter

1 Din, Janez Franko 2 Din, Justin Aleš

2.50 Din, Justin Miha 1 Din, Justin Aleš

Franko Janez 1.25 Din, Cigner Peter 1 Din,

Zorga Miha 4 Din, Urban 5 Din,

Steier Franc 2 Din, Mrak Urban 5 Din,

Franko Janez 1.25 Din, Cigner Peter 1 Din,

Zorga Miha 4 Din, Urban 5 Din,

Steier Franc 2 Din, Mrak Urban 5 Din,

Franko Janez 1.25 Din, Cigner Peter 1 Din,

Zorga Miha 4 Din, Urban 5 Din,

Steier Franc 2 Din, Mrak Urban 5 Din,

Franko Janez 1.25 Din, Cigner Peter 1 Din,

Zorga Miha 4 Din, Urban 5 Din,

Steier Franc 2 Din, Mrak Urban 5 Din,

Franko Janez 1.25 Din, Cigner Peter 1 Din,

Zorga Miha 4 Din, Urban 5 Din,

Steier Franc 2 Din, Mrak Urban 5 Din,

Franko Janez 1.25 Din, Cigner Peter 1 Din,

Zorga Miha 4 Din, Urban 5 Din,

Steier Franc 2 Din, Mrak Urban 5 Din,

Franko Janez 1.25 Din, Cigner Peter 1 Din,

Zorga Miha 4 Din, Urban 5 Din,

Steier Franc 2 Din, Mrak Urban 5 Din,